

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Oslo 28. februar 2007

Høringsuttalelse – evaluering av Den kulturelle skolesekken

Vi viser til brev av 19. januar i år med invitasjon til å avgi høringsuttalelse i forbindelse med evaluering av Den kulturelle skolesekken. IKO – Kirkelig pedagogisk senter vil takke for denne anledningen til å kommentere dette viktige kulturprosjektet. Kirken er, som nasjonal og lokal kulturbærer og kulturformidler, en viktig aktør når elever skal møte et profesjonelt kulturtilbud i sitt lokalmiljø. Vi finner det derfor naturlig at kirkelige organer og miljøer deltar i den pågående evalueringsprosessen og i arbeidet med å videreutvikle dette konseptet.

Den kulturelle skolesekken bidrar til en videreutvikling av skolen som møtested mellom barn og kultur. Det legges opp til et bredt kulturtilbud med et mangfold av kulturuttrykk. Dette er positivt, men fra vårt ståsted registrerer vi med beklagelse at det så langt er lagt lite vekt på kirkelige bidrag i Den kulturelle skolesekken.

Prosjektet er initiert av sentrale myndigheter, men det er lokalt ved den enkelte skole elevene får møte en levende kultur. Den kulturelle skolesekken er vellykket når elevene får oppleve slike møter og de kulturelle uttrykkene kan bidra til gi den enkelte elev ny innsikt og livsforståelse.

Den norske kirke har gjennom mer enn 1000 år vært en kulturutviklende og kulturbærende institusjon i vårt samfunn, lokalt så vel som nasjonalt. Vi viser i den forbindelse til Kirkerådets utredning "Kunsten å være kirke" (2005). Her utdypes kirkens historiske betydning samtidig som utredningen med stor tydelighet *"plasserer kirken midt i kulturlivet, som premissleverandør og aktør"*. Kirken som kulturinstitusjon forvalter mer enn en arv. Det handler like mye om vår framtid: *"Den viktigste utfordringen kirken står overfor (...), er å se seg selv som en sentral kulturaktør og ta konsekvensene av den posisjon den har i landets kulturliv. Det gjelder kirken i vid betydning så vel som den enkelte menighet"*.

I St.prp.nr.1 (2006-2007) videreføres dette når de kirkelige organer får som mål bl.a. å *"stimulere til utfoldelse av kunst og kultur innen kirken"*. Regjeringen har videre understreket behovet for lokalt kirkelig nærvær: *"Å opprettholde Den norske kirke som folkekirke handler i stor grad om å føre videre kirkens nærvær i våre lokalsamfunn"*. Kirken skal med andre ord drive og videreutvikle lokalt kulturarbeid.

Med dette som utgangspunkt savner vi et tettere og mer systematisk samarbeid mellom kirke, skole og annet kulturliv i forbindelse med Den kulturelle skolesekken. Vi vil kort peke på noen momenter som begrunner kirkens plass og funksjon i denne sammenheng.

1. Den kristne fortelling er en nødvendig tolkningsnøkkel for å forstå mye av norsk historie og kultur de siste 1000 år. Den som ikke har kjennskap til de kristne fortellinger og tradisjoner vil ha store problemer med å kunne forstå og tolke norsk litteratur, billedkunst og musikk.

2. Kirkebygg og kirkeutsmykking vil gjennom arkitektur, symboler og de handlinger som knyttes til disse være "kulturformidlere" i et lokalsamfunn. Mange kirkebygg og kunstverk er av eldre dato og vil, i tillegg til å formidle spesifikt kristne kulturuttrykk, også vise norsk tradisjon, byggeskikk og kultur.
3. Sang og musikk er kulturuttrykk som lett kommuniserer i møte med elever. I mange hundre år har kirke og menighet vært både kontekst og arnested for utvikling av nye musikalske uttrykk. Kirken er i dag den eneste institusjon som har profesjonelle musikere i nesten alle lokalmiljø rundt omkring i landet. Disse bør være en stor ressurs ved formidling av kultur til elever.
4. Det lokale nivået, soknet, er grunnenhet i kirken. Alle sokn har en kirke og kirkelige medarbeidere. Det betyr at de fleste skoler og lokalsamfunn har nær tilknytning til en lokal kirke. Dette er et godt utgangspunkt for samarbeid mellom skole og kirke, også innenfor rammen av Den kulturelle skolesekken.

Den kulturelle skolesekken

IKO er glad for at Den kulturelle skolesekken er kommet i gang med tiltak rettet mot barn og unge. Det er viktig at nye generasjoner får med seg en kulturell ballast som hjelper dem å forstå og tolke samfunnet de lever i. Vi registrerer at evalueringsrapporten er omfattende og inneholder en rekke problemstillinger det kan være nødvendig å arbeide videre med. Vi vil kort kommentere noen av disse inn i vår kirkelige kontekst.

1. I rapporten drøftes spenningen mellom monologisk og dialogisk formidling. Begge formidlingsformer har sin funksjon og bør benyttes, også innenfor Den kulturelle skolesekken. Vi vil likevel understreke behovet for at kulturformidling ikke gjør barna til passive mottagere, men i stedet stimulerer dem til aktiv deltagelse og bearbeiding av de kulturelle opplevelser. I kirkelig sammenheng har en tradisjon for at kulturformidling er toveiskommunikasjon som skjer i et samspill mellom utøver og tilhører.
2. Den kulturelle skolesekkens styrke er at tiltakene finner sted i lokalmiljøet. Møtet med de utøvende kunstnerne foregår i eller i nærheten av barns skole. Det muliggjør gode forberedelse og undervisning knyttet til tiltaket. Evalueringsrapporten peker på at denne muligheten ikke alltid blir like godt utnyttet. Her synes det å være et klart forbedringspotensial. Kirken, med lokale medarbeidere og tradisjon for samarbeid med skolen, vil kunne bidra inn i dette arbeidet på en god måte.
3. Det kan se ut som Den kulturelle skolesekken i for liten grad involverer lokale kulturpersoner og lokale kunstnere der hvor tiltakene skal foregå. IKO tror et bedre samspill mellom profesjonelle kunstnere og lokale aktører vil gi en bedre lokal forankring av kulturopplevelsen. Samarbeid mellom profesjonelle og amatører gir ofte et stort engasjement lokalt som bør utnyttes bedre. Kirken har lang tradisjon for et slikt samarbeid og dette bør utnyttes bedre.
4. Rapporten tar også opp spenningen mellom kultur og skole. Uten at vi vil gå inn i forholdet mellom kulturdepartementet og kunnskapsdepartementet, vil vi påpeke at kirken har lang tradisjon med å være kulturaktør i skolen. Lokalkirkelige medarbeidere kan være brobyggere mellom skolen, kulturinstitusjoner og kunstnere.

Noen utfordringer videre

Blant Den kulturelle skolesekkens mange tiltak er det svært få som har invitert til kultursamarbeid mellom den lokale kirken og skolen. I de fleste norske lokalsamfunn er det en kirke som har vært kulturbærer gjennom lange tider. I kirkehuset er det kunst, arkitektur og musikk. Kirken er ofte det naturlige konsertlokale, her øver ofte korene i lokalmiljøet og her har tilreisende musikere konserter.

IKO mener at kirkens rolle som sentral kulturbærer burde komme tydeligere fram i noen av tiltakene. Kirkelig ansatte er en resurs for kulturen i lokalmiljøet som i større grad kunne trekkes inn i kreative samarbeidsprosjekt. Kjennskap til både den historiske og samtidige kulturen knyttet til kirken er viktig uansett hvilken tro en selv har.

Den kulturelle skolesekken har en sentral oppgave i å formidle tradisjonell og moderne norsk kulturarv. Barn og unge trenger å gjenoppleve og gjenoppdage sentral litteratur, kunst og musikk. Det kommersielle trykket og mediatrykket er så stort mot barn og unge at kulturarven fort blir satt på museum dersom det ikke gjøres en innsats for å videreføre den.

IKO ønsker at Den kulturelle skolesekken i enda større grad kunne få fram betydningen av å videreføre den norske kulturarven til barn og unge. Kreative prosjekt med fokus på aktivisering av elever vil kunne gi stimulans til skolens formidling av kulturskatten. IKO vil også påpeke at norsk salme- og vise-tradisjon er en sentral del av kulturarven.

IKO ønsker også å nevne en av de viktigste kulturfaktorene i mange lokalmiljø, nemlig korvirksomheten. Både i skolene og i kirkene lokalt er det mange kor både for barn, unge og voksne. Vi tror at korvirksomhet i mye større grad kan trekkes inn i Den kulturelle skolesekken. Et lokalt samarbeid mellom skole, kirke, kor og profesjonelle utøvere vil involvere langt flere i tiltakene. Det vil også kunne gi tiltakene en bedre lokal forankring og engasjere mange frivillige.

Vi viser for øvrig til høringsuttalelsene fra Norske kirkeakademier og Kirkerådet når det gjelder konkrete prosjekter hvor kirken bidrar inn i den kulturelle skolesekken.

Vennlig hilsen

A handwritten signature in black ink, reading 'Eigil Morvik' in a cursive script.

Eigil Morvik
direktør